

# Marga Klompé: Teadlane, poliitik ja puudust kannatavate isikute kaitsja (1912–1986)



*Marga Klompé oli teadlane ja õpetaja, kes osales II maailmasõja ajal aktiivselt Madalmaade vastupanuliikumises. 1948. aastal sai temast Madalmaade parlamendi liige. Ta osales ÜRO inimõiguste ülddeklaratsiooni koostamisel.*

*Klompést sai 1952. aastal Euroopa Parlamendi eelkäijaks olnud Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse ühisassamblee esimene naisliige. Ta andis oma panuse Rooma lepingute koostamisse. 1956. aastal sai temast Madalmaade esimene naisminister ning üks tema saavutustest oli riigi esimene üldise sotsiaalkaitse seadus.*

## Varased aastad

Margaretha Albertina Maria „Marga“ Klompé sündis 16. augustil 1912. aastal Madalmaades Arnhemis. Ta oli kirjatarvete kaupluse omaniku Johannes Klompé ja esimese põlvkonna Saksa sisserändaja Ursula Verdangi viiest lapsest teine.

Klompé isa haigestumine ja ettevõtte kaotamine 1930. aastal paiskas perekonna vaesusesse. See vahetu vaesuse kogemus avaldas Klompéle sügavat mõju. Tänu sellele sai temast tõrjutud ja puudust kannatavate inimeste kaitsja.

Klompé astus 1929. aastal Utrechti ülikooli, kus näitas end särava üliõpilasena, ja omandas 1937. aastal magistrikraadi. Aastatel 1932–1949 aastal õpetas ta Nijmegeni Mater Dei tüdrukutekoolis keemiat ja füüsikat ning 1941. aastal anti talle doktorikraad matemaatikas ja füüsikas. Järgmisel aastal alustas ta meditsiiniõpinguid, kuid ei saanud II maailmasõja tõttu neid lõpetada. Klompé liitus Madalmaade pörandaluse vastupanuliikumisega, sai selle juhiks ja ehitas üles suure naisvabatahtlike võrgustiku.

## Naiste tulek poliitikasse

Pärast sõja lõppu läks Klompé poliitikasse, mis ei olnud tol ajal naiste puhul tavaline. Katoliikliku Rahvapartei liikmena vannutati ta 1948. aasta augustis Madalmaade Parlamendi Teise Kotta. Klompé oli Hollandi delegatsiooni liige ÜROs, osaledes ÜRO Peaassamblee kolmanda komitee töös, kus käsitleti inimõigusi ja humanitaarküsimusi, ning võttis osa inimõiguste ülddeklaratsiooni läbirääkimistest.

Marga Klompést sai Euroopa Parlamendi eelkäijaks olnud Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse ühisassamblee esimene naisliige. Ühisassamblee esimene istung toimus 1952. aastal. Enne 1979. aastat, mil Euroopa Parlamendi liikmeid hakati valima otse, olid liikmed liikmesriikide parlamentide esindajad. 1955. aastal määrati Klompé assamblee loodud töörühma, mis keskendus Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse volituste rakendamise täiustamisele ja nende laiendamisele ning söe- ja terasesektorist kaugemale ulatuva ühtse turu loomisele.

1956. aastal lahkus Klompé assambleest, et ühineda esimese naisministrina Madalmaade vasaktsentristliku koalitsioonivalitsusega, mida juhtis peaminister Willem Drees. Üks tema suurimaid saavutusi sotsiaalministrina oli üldabi seadus, millega asendati varasem ebatäiuslik seadus. 1965. aastal jõustunud õigusaktidega muutus sotsiaalkaitse kõigi õiguseks. Ta püüdis suunata põhitähelepanu heategevuselt riigipoolse sotsiaalkaitse pakkumise tugevdamisele.

Tema pärandi hulka kuuluvad vanadekoduseadus, mis on suunanud Madalmaade vananevale elanikkonnale, ja haagissuvila-seadus, mille eesmärk on toetada rändelise elustiiliga inimesi. Aastatel 1966–1971 oli ta peaminister Piet de Jongi kabineti kultuuri-, vaba aja ja sotsiaalminister. 1971. aastal omistati Klompéle riigiministri tiitel. See on aunimetus, mille Madalmaade poliitikud võivad oma karjääri lõpul suurte teenete eest saada.

Pärast poliitikast lahkumist jätkas Klompé võitlust rahvusvahelise õiguse ja sotsiaalse vastutuse nimel, sealhulgas kriitiseerides Lõuna-Aafrika apartheidirežiimi. Klompé oli pühendunud katoliiklane. Paavst Paulus VI nimetas ta Madalmaade justiits- ja rahukomisjoni esimeheks ning ta oli katoliiklike naisülikoolilõpetanute liidu ja katoliiklike naiste vabatahtliku teenistuse üks asutajatest.

Marga Klompéd austati ja imetleti kui suure usu, humaansuse ja veendumusega naist. Suurt lugupidamist tema vastu näitab see, et paljud Madalmaade tänavad, koolid ja tervishoiuasutused kannavad tema nime. Marga Klompé suri 28. oktoobril 1986 Haagis..